

רוצים רווחה? על חשבונכם

12.09.2011 07:16 מאת: איל וינטר

<< תארו לעצמכם שאתם חיים במדינת אבות אכלו בוסר (אבאב בקיצור). אבאב היא מדינת רווחה ממוצעת, מתקדמת ברוב התחומים אך שונה מכל מדינה אחרת בחוק בודד אחד הנקרא - שיני בנים תקהינה (או בקיצור שבת). חוק השבת של מדינת אבאב שונה מחוק השבת המוכר לנו בישראל. במדינת אבאב חוק זה קובע שכל אדם שהלך לעולמו - יושתו כל חובותיו, שעדיין לא נפרעו, על בניו באופן אוטומטי מבלי כל קשר לנסיבות. תושבי אבאב הם אנשים שיודעים לחיות. הם נוסעים לחו"ל פעמיים בשנה נוהגים בכלי רכב מרווחים וגרים בדירות מפוארות.

רוב ההוצאות האלה ממומנות מהלוואות. במדינת אבאב יש שוק הלוואות משוכלל. הלוואות ניתנות כמעט לכל דורש, ללא שיעבודים מיותרים אך בריבית גבוהה. מיד לאחר פטירתו של הורה במדינת אבאב, מוזמנים בניו ובנותיו של החייב למשרדי הגבייה ומוגש להם חשבון החובות של ההורה, שאותו הם מתבקשים לפרוע בהקדם.

הגדלת הגירעון הלאומי כדי לאפשר את גידול התקציב כפי שמציע שר הביטחון, אהוד ברק, היא המדיניות הנבזית והבלתי צודקת ביותר שממשלת ישראל יכולה לבחור כתגובה לגל המחאה. היא נבזית משום שהיא מטילה על ילדינו נטל נוסף בגין החובות שאנו נוטלים על חשבונם - ממש כמו במדינת אבאב. הנטל הנוסף אינו רק בגין הגדלת החוב, אלא בשל ההשפעות השליליות הבלתי ישירות שהגדלת החוב תביא - בעיקר על דור ההמשך (הורדה אפשרית של דירוג האשראי של ישראל, הגדלת הריבית שאנו משלמים על הלוואות שניטלו בעבר ופגיעה ביציבות הכלכלית על כל המשתמע ממנה).

הגדלת החוב הלאומי משמעותה פנייה צינית אל צעירי האוהלים בהצעה: אתם רוצים יותר רווחה? בבקשה, ניקח הלוואה על שמכם ונממן את רווחתכם. לפי ניסיון העבר, בישראל קל הרבה יותר לשלוט על גודל התקציב מאשר על חלוקתו. מרגע שגדל התקציב, קשה להבטיח שהגידול יוקצה למטרות שאליו הוא יועד. הכסף מונח חשוף על השולחן הפוליטי, ומי שכוחו במותניו ידו משגת לקבל נתח גדול יותר.

בשני העשורים האחרונים הקפידו ממשלות ישראל על ריסון תקציבי ונמנעו מהגדלת החוב על חשבון ילדינו. לא כך ברבות ממדינות אירופה. ביוון דור שלם מתריס בצדק רב כלפי הוריו על החגיגה שחגגו על חשבונם. חלילה לנו להגיע למצב דומה. בניגוד ליוון, אנו מטילים כבר על ילדינו את עול ההגנה על המדינה. האם נוסיף על זה את עול הגדלת החוב?

פעם שאל אותי ידיד פלסטיני מדוע ישראל אינה מוכנה לקבל את הצעות חמאס להודנה - כלומר להפסקת אש של 15-20 שנה. הסברתי לו שהוא אינו מבין את המנטליות היהודית-ישראלית. אצלנו, אמרתי, חשוב עתיד הילדים הרבה יותר מביטחוננו אנו. אףישראל לא יסכים למשכן את עתיד ילדיו (שעלולים למצוא עצמם במלחמה קשה ואכזרית יותר בעוד 20 שנה) תמורת

הבטחה של החמאס שלא יפגעו בנו אלא רק בילדינו. לאחר ההתעקשות של
שר הביטחון להגדיל את התקציב, אני כבר לא בטוח שצדקתי.
הכותב הוא ראש המרכז לחקר הרציונליות באוניברסיטה העברית
